

Sygn. akt II C 577/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2014 r.

Sąd Rejonowy dla W. M. w W. II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Monika Odzimkowska

Protokolant: Bartosz Siwiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 czerwca 2014 r. w W. sprawy

z powództwa A. K.

przeciwko Skarbowi Państwa-Dyrektorowi Aresztu Śledczego W. B.

o zapłatę

1. uchyła wyrok zaoczny z dnia 20 września 2012 roku i oddala powództwo,
2. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

SSR Monika Odzimkowska

Sygn. akt II C 577/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 stycznia 2012 roku, wniesionym przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego W.-B. powód A. K. wniósł o zasądzenie kwoty 10 000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Powód ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu. (pozew k. 1-2).

W uzasadnieniu powód wskazał, iż w okresie od dnia 15 października 2009 roku do dnia 25 listopada 2009 roku przebywał jako osadzony odbywający karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym W.-B.. W ocenie powoda pozwany nie zapewnił mu odpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności, które prawo nakazuje zapewnić osobie izolowanej, w konsekwencji czego oczywistym jest, że doszło do wyrządzenia powodowi poważnej szkody niematerialnej. Powód zarzucił pozwanemu:

- brak odpowiednich warunków higienicznych i sanitarnych polegający na braku dopływu do cel mieszkalnych ciepłej wody, niezabudowanie instalacji sanitarnej, brak pomieszczenia przeznaczonego do prania odzieży oraz suszenia jej. Brak kuchni, w której osadzeni mogliby sporządzić we własnym zakresie posiłki. Możliwość odbycia tylko jednej ciepłej kąpieli w ciągu tygodnia oraz brak indywidualnych kabin w łaźni jak również odpowiedniej ilości środków czystości do higieny osobistej,
- brak środków ochronnych przed zarażeniem wirusami typu HCV oraz HIV, w szczególności powód zarzucił strzyżenie włosów jedną maszynką do golenia zarówno osób zdrowych jak również tych zainfekowanych wirusem HCV oraz HIV, konieczność przebywania w celach mieszkalnych z osobami zarażonymi ww. wirusami,

- niezapewnienie dostatecznej ilości zajęć kulturalnych oraz dostępu do źródeł informacji, brak pomieszczenia kulturalnego, zajęć kulturalno-oświatowych, brak aktualnych gazet oraz czasopism i komentarzy do kodeksów, brak możliwości odbywania ćwiczeń na świeżym powietrzu,
- dokonywanie innych naruszeń zasad osadzenia osób odbywających karę pozbawienia wolności takich jak wyłączanie energii elektrycznej pomiędzy godziną 9:30 a 12:30 oraz godziną 13:00 a 15:00, brak dostępu do ciepłego posiłku w dniu rozpraw, brak informowania o transporcie do innej jednostki penitencjarnej odpowiednio wcześniej, odbywanie osobistego przeszukania skazanych z nakazem rozebrania się i obraźliwymi komentarzami funkcjonariuszy służby więziennej, brak szacunku do mienia skazanych podczas dokonywania przeszukania cel mieszkalnych, brak dodatków pieniężnych na zakup dodatkowej żywności i środków higienicznych.

Pismem procesowym z dnia 3 lipca 2012 roku, powód uzupełnił katalog naruszeń jakich miał dopuścić się pozwany o następujące:

- umieszczenie w pomieszczeniach, w których oczekuje się na transport do sądu lub innej jednostki penitencjarnej wraz z osobami palącymi, brak wykonywania kompleksowych co miesięcznych badań lekarskich, ogólny brak odpowiedniej opieki lekarskiej, przeszukiwanie cel mieszkalnych pod nieobecność osadzonych, ograniczenie możliwości korzystania z telefonu, zawyżanie cen produktów w kantynie, niski poziom jakościowy serwowanych posiłków, brak wentylacji w celach mieszkalnych, ogólny zły stan cel mieszkalnych, brak możliwości podjęcia zatrudnienia oraz nauki, brak dostępu do aktów normatywnych oraz internetu (pismo procesowe powoda k. 72).

W dniu 20 września 2012 roku, tut. Sąd wydał wyrok zaoczny, w którym zasądził na rzecz powoda od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10 000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 20 września 2012 roku (wyrok k. 118).

Pismem z dnia 2 października 2012 roku, pozwany wniósł sprzeciw od ww. wyroku zaocznego wnosząc o uchylenie wyroku zaocznego oraz oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu pozwany zakwestionował twierdzenia powoda co do braku zapewnienia mu odpowiednich warunków bytowych i podkreślił, że brak jest jakichkolwiek podstaw do wysuwania roszczeń przez powoda. Wskazał, iż cele w których przebywają osadzeni wyposażone są w niezbędny sprzęt (szafki, taborety). Wyposażenie cel jest ustalane na podstawie odpowiedniego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, a za utrzymanie porządku w celach odpowiedzialni są sami osadzeni. Bieżące awarie naprawiane są regularnie, zaś remonty cel mieszkalnych przeprowadzane są sukcesywnie wraz z podziałem dostępnych środków. Pozwany dodał, że kącieki sanitarne w każdej celi zapewniają osadzonym intymność, zaś brak drzwi wynika z potrzeby zapewnienia osadzonym bezpieczeństwa. Pozwany podkreślił, że doroczne sprawozdanie z wizytacji aresztu potwierdziło, że warunki zapewnione osadzonym są odpowiednie i zgodne z obowiązującymi przepisami. Zaprzeczył twierdzeniom powoda jakoby osadzonym nie dostarczano środków higieny osobistej i właściwych posiłków oraz nie zapewniano zajęć kulturalno-oświatowych. Pozwany ponadto dodał, że z żadnych obowiązujących przepisów nie wynika zakaz osadzania osób zdrowych z nosicielami wirusa HIV/HCV. Pozwany podkreślił, że roszczenie powoda wynika wyłącznie z jego czysto subiektywnego stanowiska i nie znajduje potwierdzenia w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie.(sprzeciw k. 132).

Pismem procesowym z dnia 18 marca 2013 roku, powód uzupełnił treść pozwu zarzucając pozwanemu, iż nie dopełnił obowiązków mających na celu zabezpieczenie jego mienia w czasie odbywania przez niego kary pozbawienia wolności, co trwa od 2002 roku i spowodowało, że powód który w dniu zatrzymania był właścicielem domu i mienia dużej wartości stał się osobą bezdomną na skutek dewastacji jego mienia przez wandalów. Z uwagi na powyższe przebywając w areszcie śledczym powód doznawał uczucia cierpienia i niepokoju. Powód dodał, że jego korespondencja była poddawana cenzurze, rozmowy podsłuchiwane, co naruszało przepisy konstytucji. Dodał ponadto, że zapewnienie możliwości korzystania z jednego operatora narusza przepisy ustawy o nieuczciwej konkurencji, a funkcjonowanie tylko jednego punktu sprzedaży artykułów spożywczych narusza przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. (pismo k. 244 -254).

Na rozprawie w dniu 3 czerwca 2014 roku, powód wskazał, iż wnosi o zasądzenie zadośćuczynienia za naruszenie wskazanych przez niego przepisów dotyczących osadzania skazanych w zakładach karnych, do którego doszło w pozwanej jednostce, którego zasądzenie w dochodzonej pozwem kwocie zrekompensuje naruszenie dóbr i wolności obywatelskich. (protokół k. 362).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie bezsporne było, że powód odbywał karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym W.-B. w okresie od dnia 15 października 2009 roku do dnia 25 listopada 2009 roku w celach nr 12 i 14.

Uzasadniając żądanie pozwu powód powoływał się na brak zagwarantowania mu przewidzianych przez prawo warunków odbywania kary pozbawiania wolności wskazując, jakie przepisy konstytucji, ustaw i rozporządzeń zostały naruszone. W ocenie powoda sam fakt naruszenia obowiązujących norm prawnych uzasadniał zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia od pozwanego. Brak jest przepisu, który stanowiłby podstawę do zasądzenia zadośćuczynienia za naruszenie norm prawnych.

Na wstępie wskazać należy, że żaden obowiązujący przepis prawa na stanowi podstawy do zasądzenia zadośćuczynienia za naruszenie norm prawnych. Żądanie powoda należało oceniać w świetle przepisów dotyczących naruszenia dóbr osobistych i ustanawiających przesłanki zasądzenia zadośćuczynienia w tych przypadkach. Ten czyje dobro osobiste zostało naruszone może żądać, na zasadach przewidzianych w kodeksie, zadośćuczynienia pieniężnego zgodnie z treścią przepisu art. 24 § 1 k.c.. Przykładowy katalog tych dóbr przedstawia art. 23 k.c.. Powód nie wskazał konkretnie jakie jego dobra osobiste zostały naruszone, biorąc jednak pod uwagę treść pozwu i kolejnych pism uznać należało, iż powód dochodzi zadośćuczynienia za naruszenie jego godności osobistej spowodowane brakiem zapewnienia warunków odbywania kary pozbawienia wolności zagwarantowanych przez obowiązujące prawo. Powód wskazał także, że podstawą jego żądania jest bezczynność pozwanego, która spowodowała, że w czasie odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności doszło do dewastacji mienia powoda, co spowodowało, że stał się osobą bezdomną mimo, że w chwili zatrzymania był osobą zamożną. Bezczynność według twierdzeń powoda wywołała u powoda niepokój i cierpienia.

Na podstawie przepisu art. 448 k.c. w przypadku naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Na podstawie przepisu art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej odpowiedzialność ponosi Skarb Państwa.

Pokrzywdzony żądając na podstawie przepisu art. 448 k.c. kompensaty krzywdy nie musi dowodzić bezprawności naruszenia dobra osobistego. Wobec czego ewentualny adresat roszczeń musiałby dowieść braku bezprawności naruszeń (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 roku, sygn. akt V CSK 431/06).

Podkreślić jednak należy, że na powódzie jako osobie żądającej zasądzenia zadośćuczynienia na mocy przepisu art. 6 k.c. i art. 232 zd. 1 k.p.c. spoczywał ciężar udowodnienia faktu naruszenia dobra osobistego, faktu doznania z tej przyczyny krzywdy oraz wykazania jej rozmiaru.. Zgodnie z fundamentalną zasadą procesu cywilnego tj. zasadą kontrydiktoryjności, to na stronach procesu ciąży obowiązek dowodzenia, co w konsekwencji oznacza, iż to strony są w pełni odpowiedzialne za wynik postępowania toczącego się z ich udziałem.

Powód powinien zatem wykazać na podstawie wnioskowanych dowodów, że na skutek działań lub zaniechań pozwanego doszło do naruszenia jego dóbr osobistych (godności osobistej), co doprowadziło do doznania przez powoda krzywdy w rozmiarze uzasadniającym przyznanie zadośćuczynienia w żądanej kwocie. Wnioski dowodowe powoda zmierzały wyłącznie do wykazania, że w areszcie śledczym, w którym odbywał karę pozbawienia wolności nie przestrzegano przepisów dotyczących zagwarantowania osadzonym odpowiednich warunków jej odbywania, a zatem że doszło do niezgodnego z prawem działania przy wykonywaniu władzy publicznej. Stojąc na stanowisku, że jest to wystarczająca przesłanka do zasądzenia zadośćuczynienia powód nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych

celem wykazania, że na skutek niezgodnego z prawem działania doszło do naruszenia jego godności osobistej czy też innych dóbr osobistych, co doprowadziło do doznania przez powoda krzywdy w postaci cierpień psychicznych uzasadniających zasądzenie zadośćuczynienia. Brak wskazania i wykazania tych przesłanek (naruszenia dobra osobistego, wystąpienia krzywdy i jej rozmiaru) warunkujących w świetle powołanych wyżej przepisów możliwość uwzględnienia powództwa spowodował, iż ustalanie czy faktycznie doszło do braku zagwarantowania powodowi przewidzianych prawem warunków odbywania kary pozbawienia wolności stało się zbędne w świetle art. 227 kpc. Nawet bowiem w przypadku poczynienia pozytywnych ustaleń w tym zakresie, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym zeznania świadków, powództwo podlegało oddaleniu wobec braku wykazania wszystkich przesłanek warunkujących możliwość jego uwzględnienia. Dodać w tym miejscu należy, wobec podnoszonych przez powoda argumentów, że brak jest podstaw do obciążenia Skarbu Państwa odpowiedzialnością za zniszczenie mienia powoda w czasie kiedy odbywał on karę pozbawienia wolności i odczuwany z tego powodu niepokój i cierpienie. Powód pominął fakt, że dopuszczając się popełnienia przestępstw, za co został skazany na karę pozbawienia wolności, sam pozbawił się możliwości sprawowania pieczy nad swoim majątkiem i brak jest podstaw do uznania, że w sytuacji działania powoda niezgodnego z obowiązującym porządkiem prawnym, obowiązek dbania o jego mienie spoczął na Skarbie Państwa. Sytuacja taka jest jednym ze skutków postępowania powoda, który nie przestrzegając przepisów prawa powinien liczyć się ze wszystkimi konsekwencjami, które takie zachowanie za sobą niesie, w tym z możliwością skazania na karę pozbawienia wolności, która z samego założenia jest karą izolacyjną. Dodać ponadto należy, że powód nie złożył żadnych wniosków dowodowych, które potwierdziłyby ogólnikowe twierdzenia powoda w zakresie odczuwanych przez niego cierpień. Wobec powyższego powództwo jako nieudowodnione co do zasady podlegało oddaleniu. Dodać także należy, że powód nie wykazał, że wysokość zadośćuczynienia 10.000 zł, jest adekwatna, co również było konieczne, szczególnie biorąc pod uwagę, że pozew obejmował okres miesiąca i dziesięć dni.

Należy mieć także na względzie, że przepis art. 448 k.c. ma charakter fakultatywny. W konsekwencji oznacza to, iż nawet gdyby zaistniały przesłanki ustawowe, roszczenie nie musiałoby zostać uwzględnione, gdyż Sąd posiada znaczną swobodę decyzyjną w tym zakresie. Przy zastosowaniu ww. przepisu Sąd bierze pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych, w tym winę sprawcy w naruszeniu dóbr osobistych, stopień tego naruszenia oraz rodzaj naruszonego dobra (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2006 roku, sygn. II PK 245/2005). Dokonanie oceny czy w konkretnej sytuacji naruszenie jakiegokolwiek dobra osobistego rzeczywiście nastąpiło – nie może być dokonywane wedle miary indywidualnej wrażliwości zainteresowanego, która może być niekiedy bardzo duża ze względu na cechy osobowościowe związane ze szczególną drażliwością i przewrażliwieniem (zob. wyrok Sądu Administracyjnego w G. z dnia 31 grudnia 2009 roku, sygn. akt III APA 24/09).

Podkreślić należy, że powód winien zdawać sobie sprawę, iż pobyt w zakładzie penitencjarnym wiąże się z dolegliwościami w postaci pogorszenia standardu życia, ale co do zasady obejmuje to zwykłe następstwa przymusowej izolacji. Dopatrywanie się w tych niedogodnościach źródła odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa jest co najmniej wątpliwe, zwłaszcza w sytuacji w której standard życia znaczącej części społeczeństwa tj. osób, które nie weszły w konflikt z prawem jak emerytów, rencistów lub bezrobotnych jest często niższy, niż osadzonych. Sytuacja lokalowa niezliczonych rodzin w Polsce, zajmujących mieszkania komunalne czy socjalne jest gorsza zarówno pod względem metrażu, stanu technicznego budynków czy dostępu do mediów od tej opisywanej przez powoda. Wszystkie te okoliczności należałoby także brać pod uwagę rozważając zasadność powództwa, nawet gdyby powód wykazał, czego nie uczynił, wszelkie przesłanki warunkujące możliwość zasądzenia zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

Z uwagi na powyższe Sąd na podstawie art. 347 kpc uchylił wyrok zaoczny i na podstawie powołanych wyżej przepisów oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 102 k.p.c. uznając, że sytuacja życiowa i majątkowa powoda wskazana w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania uzasadnia nie obciążanie powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanego.